

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "
Nrul de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.
—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

După sărbătoare.

Poporul român și-a serbat în deplină pace și liniște frumoasa și plină de profund înțeles sărbătoare a iernii: Nașterea Domnului. În orașe precum și în întinderea sate-lor unde locuiesc mai ales românii, s'a prăsnuit, sălășluindu-se pare'că aveau bunăvoirea între oameni.

De nicăiri nici o știre, nici o veste disarmonică a acestei sfinte și maestoase păci, care vine așa de rar și se duce atât de iute dintre noi. Viața lărmuitoare și sbuciumată s'a schimbat în pacea tihnă a familiei și sfintele biserici trei zile dearându-le au fost fixate de mulțimea credincioșilor. Toată grija cea lumească nu a fost lăpădată, pentru că nu sunt vremile de așa, oamenii s'au iubit însă mai mult și aceasta a făcut să amuțească certele, să se suspende vrăjmășiile.

Trebile obștești au fost însă cu atât mai mult discutate cu cât mai mare eră dispoziția de înțelegere între oameni. Aproape pretutindena grija școalelor a predominat asupra tuturor afacerilor publice. Comitetele și sinoadele parohiale pe alocurea au trecut deja peste aceasta grje, în cele mai multe locuri însă acum se pun la cale lucrurile și se chibzuiesc mijloacele, cari, natural în majoritatea cazurilor lipsesc. Unde este însufletire și conștiință națională, nu-i vorba, ele se găsesc și din pământ, dar, aceasta nu este pretudindeni, căci de ar fi ce ar mai putea sta în calea desăvârșitei noastre mântuirii? Iar unde nu este, acolo e amenințată cultura națională și școala românească își trăiește cele din urmă zile.

Dintre toți arhierii celor două biserici ale neamului unul singur s'a gândit cu prieljul acestor sfinte sărbători la aceasta mare și extrem de importantă chestie, care ne preocupă pe toți: *la școală*, îndemnând cu cuvinte însufletite poporul la jertfă pentru școala națională. Acesta este I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Meșian, care în locul cuvintelor banale ale obicinuitelor pastorale cu care se lungește de cele în mod cu totul inutil slujbele lungi ale sărbătorilor a trimis credincioșilor cuvinte simțite, cuvinte cari au aflat ecou în toate inimile.

Ne face o deosebită plăcere să constatăm că pastorală I. P. S. Sale a făcut o escelentă impresie nu numai între credincioșii săi ci în toată lumea românească. Și suntem convinși că sfaturile I. P. S. Sale nu vor rămânea fără rezultat.

A doua chestie care a preocupat pe oameni în aceste zile de sărbătoare a fost afacerile clubului parlamentar, ventilate cu câteva zile mai înainte în publicitate de deputatul Ioan Suci. Asupra acestora comentariile varia.

Unii — și trebuie să spunem că aceștia erau cei mai mulți — aprobau desvăirile dlui Suci, pe care ziarul acesta încă le cunoștea, dar asupra cărora a crezut că e mai bine să-și impue rezervă. Aceștia zic, că nu se poate sana o stare de lucruri ascunzând o și dl Suci nu a făcut de cât un bun serviciu clubului. Dau apoi îndeosebi dreptate dlui Suci privitor la nemulțumirea sa cu conducerea și cu faptul că nu se face nimic în chestia organizării.

Alții, dimpotrivă îl desaproba pe dl Suci, pentru că, zic ei, nu trebuia să ventileze în publicitate afaceri de ordin curat intern ale clubului, oferind astfel material dușmănos presei străine și slăbind înafară poziția clubului.

Mai erau apoi unii — aceștia însă de tot puțini — cărora nu le place nici un fel de critică la adresa deputaților, ca să nu se desiluzioneze — zic ei — poporul. Aceștia condamnă fără judecată acțiunea dlui Suci.

Și unii și alții nădăjduiesc însă — aceasta o nădăjduim toți — că incidentul se va aplană azi și mâine în Budapesta, unde au fost convocați toți membrii clubului. Și nu numai atât, o aranjare personală a incidentului ci o asigurare, o garanție așteptăm din constătuirea de azi a clubului, că politica națională nu se va mai lăsa ca până acum la discreția unuia ori altuia ca să facă *experimentări* cu ea, cu cari în urmă clubul simplaminte nu se identifică, — ci organizându-se pe baza unei discipline severe va proceda de aci înainte unitar, deschis, pe față primind totdeauna răspundere pentru actele sale. Lipsa aceasta de disciplină, de subordonare a convingerilor și părerilor individuale unei singure păreri și convingeri colective, s'a observat din capul locului în actele ce emanau adesea atât de contradictorii dela membrii clubului.

Jurnalele ungurești erau pline cu intervieuri, cari se băteau în cap unele cu altele, de ale deputaților cari aveau aerul să reprezinte toți vederile clubului. Câte situații încurcate, interpretări greșite și confuzii n'au fost pricinuite în chipul acesta. Până ce lucrurile mergeau însă bine în Budapesta și activitatea clubului mergea crescând, nimeni nu se putea opri, în aceste greșeli. Mai târziu însă, când s'au schimbat lucrurile și diapasonul a tot scăzut, s'a putut observa că și aceasta lipsă de disciplină de care suferia organizarea internă a clubului este una din cauzele cari împiedică și zădărnicește o luptă cu rezultate.

Aceste idei se desprind din cele două zile de sărbătoare, ca unele cari au preocupat marea societate românească, tot mai mult numeroasă, și mai conștientă de problemele vieții sale publice și politice. Acum când ne putem da seama de aceasta, de existența

unei opinii publice românești, care judecă și controlează, răsplătește și pedepsește, par'că ne vine să întemeiem pe aceasta constatare cea mai mare speranță a viitorului nostru.

Când se va prezenta proiectul sufragiului universal. În ziua de 8 c. discutându-se proiectul de buget al ministerului de Interne, la întrebarea lui Barabás, ministrul Andrássy a răspuns că proiectul acesta îl va prezenta dietei la primăvară, în Martie ori în Aprilie. Munca cea mai grea este, a zis ministrul, împărțirea — cercurilor electorale... Adecă, vorbind sincer: combinația de a scurta cât mai mult pe naționalități.

Andrássy poftit să — plece. Deputatul Ráttkay László scrie în organul kossuthist următoarele:

»Putem să lucrăm împreună și în ceea ce privește aducerea legii electorale. În ce privește ideile conducătoare, suntem de acord în marea lucrare. Noule alegeri nu le poate însă conduce decât un bărbat care este *aderent și membru al actualei majorități*, va să zică al partidului kossuthist. Chestia mai bine se poate rezolva prin schimbare de portofoliu, și încă îndată după ce s'a făcut legea electorală. Pentru că d'aci încolo scopul legislaturii nu va fi altceva decât pregătirea nouilor alegeri epocale. E nevole, întâi de toate, ca în fruntea comitatelor să fie fișpani kossuthiști. Să nu pretindă nimeni dela deputații independenți să joace rol de operettă, ca din curtuozie să privească impasibili cum fișpanii în câte un comitat slăbesc puterea partidului independist. Mai trebuie apoi ca în ministerul de Interne să fie un secretar de stat kossuthist.

Se începe bine. Acum să vedem urmarea: ce răspunde Andrássy?!

X Björnson către „Tribuna“.

Azi am primit o scrisoare dela marele poet și apărător al naționalităților Björnson. Ne face cunoscut că a primit pe colaboratorul nostru din Roma dl Pompiliu Robescu, care i-a dat numerul din „Tribuna“ (cu osândeale ce suferim) și ne roagă să-i mai trimitem tot ce credem că, utilizând dânsul, în studiul ce scrie, poate să folosească afacerilor naționalităților.

Naționalizarea socialiștilor români.

De I. Russu Șirianu.

În prima perioadă a propagandei socialiste în satele române, se știe: »Tribuna« combătuse cu asprime și adesea chiar cu violență »predicele« socialiste, cum le zicea poporul. Bine înțeles, nu combătusem *ideile* democratice cari formează fondul programului socialist, ci apucăturile detestabile ale unor »apostoli« cari nu puteau avea nimic comun cu firea și aspirațiunile poporului român. În articoli număroși, răspândiți și în broșuri, arătam că în tactica socialiștilor onorabili nu poate să între *sedu-*

cerea poporului, cu atât mai puțin exploatarea acestuia.

Agenții socialiști, cari cutreeră pe acea vreme satele românești, neavând nici o înrudire sufletească cu poporul român, în realitate n'au căutat să câștige — aderenți, ci își vedeau de interesele personale. Se duceau să »predice« unde erau bine plătiți; membrii în partid recrutau făgăduind pământ (holde) și drepturi, mergând până la înșelarea bunei credințe a țărănimii, și mai presus de toate propagau un internaționalism care mîna apa la moara propagandei de maghiarizare, spunând că nu trebuie să ne prea rupem pentru — limbă, fiind tot una, ori ce limbă am vorbi, după cum nu e vre-o nevoie nici de biserică.

Se propaga astfel destrăbălarea, și se contribuia la zăpăcirea spiritelor nevinovate până atunci. S'a căutat mai ales un lucru: compromiterea preoției noastre, după cum s'a agitat și împotriva școlii profesionale române. Cu alte cuvinte: se lovea în ceea ce este mai de preț pentru viața noastră națională.

Numai așa se explica faptul, că pe când partidului național român nu i-se permitea nici o întrunire, p'atunci propagandiștii socialiști așa zicând erau ajutați de oamenii stăpînirii: se bătea toba în sat, să vină oamenii la adunare, și în multe părți adunările socialiste se țineau în curtea casei satului ori chiar în sala primăriei.

Era simplă socoteala guvernului: în felul acesta voia să spargă partidul național român ori să-l paralizeze ori ce acțiune.

Nu cunoștea însă guvernul un lucru: *bunul simț al poporului românesc* și alipirea lui pe lângă cele strămoșești.

Cetitorii și coloanele ziarului nostru sunt mărturie, că noi chiar p'atunci, pe când protestăm împotriva demoralizării ce se propagă așa zicând *din oficiu*, spuneam și aceea, că toată blăstămăția are să se răsbune, iar ceice se vor căi, vor fi oamenii stăpînirii.

Așa a și fost.

Singurul comitat locuit de român unde mai cu stăruință au lucrat socialiștii, Bihorul, a trimis în parlament deputați opozanți... Agenții socialiști, pentru a câștiga încrederea poporului, se stie, îmblăteau și pe *domnii dela putere*... Pe când au sosit alegerile, poporul adică atîta mai reținuse dela adunări: pentru toate relele de vină sunt *domnii* cari fac legile, oamenii stăpînirii deci. Când au venit candidații kossuthiști și au spus că ei au în program dărămarea acestei domnii, românii i-au primit cu încredere, mai ales că făgăduiau și ei marea cu sarea. I-au și ales și la cea mai apropiată alegere au continuat, de asemeni, să-și țină cu ei, nevrînd să știe nici chiar de partidul național.

După cum românii s'au convins însă în scurtă vreme, că d'alde Salujinsky nu binele lor l-at căutat, ci pricopseala proprie, că cei mai mulți agenți socialiști predicau pentru — bani, așa s'au convins și de alt mare adevăr: că nici kossuthiștii nu sunt oameni mai de treabă și că ușurare în soarta lor nu poate aduce de cât *cei d'un sânge cu ei*, frații lor!

Iată de ce, cu toată propaganda desfrînată a preținșilor socialiști Vântură-Țară, cari cum au venit așa s'au dus, și cu toată zăpăceala ce au căutat să împrăștie kossuthiștii, la alegerile din urmă românii au ales cincisprezece deputați și în alte multe cercuri au desvoltat o putere de respectat.

S'a dovedit astfel tăria partidului național român. Un lucru acesta, despre care s'au convins *toate* partidele maghiare. S'a dovedit, că singura pârghie cu care se poate lucra printre români este *limba* și apelarea la *sentimentul lor național*. Iată de ce partidul kossuthist și a fondat foaie scrisă românește (*»Lumina«* din Budapesta) iată de ce constituționaliștii au mînat în luptă pe Moldovan Gergely cu *»Ungaria«* lui din Cluj și pe Burdia cu *»Severinul«* din Caransebeș; iată de ce încă de mult comitetul socialist din Budapesta a scos mai multe foi socialiste românești (slab redactate, de altfel), iar acum a admis (ori poate a pus chiar la cale) ca *românii să se organizeze separat*, să fie un partid socialist român.

Despre primul congres al acestui partid socialist român ne ocupăm în altă parte a ziarului.

Acî vrem să arătăm un singur lucru: era firesc ca și în Ungaria socialismul să facă un pas spre *naționalizare*. Pentru că nu fusese firesc ce făcuseră socialiștii la începutul propagandei. Unui ovreu ca Salujinsky îi poate fi adecă indiferent în ce partid luptă (dovadă că dela socialiști a trecut acum la kossuthiști); unui muncitor ungar poate să-i vină la socoteală când se propagă școala de stat, știind că în această școală numai ungurește se va propune; ungarul poate să stea nepăsător când se vorbește contra bisericii: el știe că și așa tot ungar rămâne. Românul știe însă, că biserica ne-a fost scut de veacuri și numai alipiți de ea, ne-am păstrat limba și obiceiurile... Iar aceia dintre noi, cari au învățat carte, știu, că *de căle ori stăpînirile s'au atins de biserica noastră*, au făcut o nu pentru a ne înălța sufletele și a ne îndreptă spre calea mîntuirii, ci *pentruca astfel să ne răpească limba*... În privința asta între calvinii lui Rákoczy și între catolicii lui Apponyi nu e nici o deosebire.

Nu ne poate fi deci tot una, dacă suntem într'un partid care luptă nu numai pentru drepturile cetățenești ci și pentru *școala și biserica națională*; — ori într'un partid căruia nu i pasă, ba ar dori, ca în școală să se învețe numai ungurește, iar preoții, *părinții* noștri, să fie slujitori nu *poporului*, ci guvernului!

Iată de ce m'am bucurat ascultând în congresul socialist românesc, cum un tinăr orator vorbea cu năcaz de Apponyi, care prin școală tinde la maghiarizarea *»noastră«* și se pronunță cu căldură pentru școlile *»noastre«* românești... Și congresul întreg îl aprobă, iar eu mă simțeam ca în mijlocul fraților, ca la o adunare națională.

În felul acesta românii înregimentați în partidul socialist se apropie de frații lor din partidul național.

Așa e bine.

Nu s doar decât puține zile, de când socialiștii din Austria au făcut acelaș lucru: s'au diferențiat după *naționalitate*, organizându-se fiecare neam separat... *»Pentru nici o grupare etnică nu e cu putință un rol activ în progresul omenesc, o contribuire la tezaurul civilizațiunii omenesc, decât dacă ea se constituie ca națiune, desvoltându-și însușirile spiritului său propriu, geniul său național; altfel ea rămâne condamnată la sterilitate, la o imitațiune de »forme goale« fără reală viață intelectuală, fără putere creatoare»*, scrie profes-

sorul universitar C. Stere, în admirabilul său studiu asupra naționalismului și social-democratismului (*»Viața Românească«*), nrul 11, anul 2).

Adevărului acestuia i-s'au închinat socialiștii români când s'au organizat separat de celelalte neamuri. Ei repară astfel stricăciunea făcută de propagandiștii *străini*, cari înainte cu 5—6 ani nu voiau să știe de naționalism, după cum luau în răs și numele de *patrie*.

Simțim o deosebită satisfacțiune în fața acestui fapt. Pentru că în mai mulți articoli d'arândul, înainte cu 5—6 ani, combătând pe jerpeliții *»apostoli«* socialiști, îi demascasem ca pe niște șarlatani și ignoranți, cari dupăcum își bat joc de popor, *străin* lor, așa *nu știu nici de adevăratele învățături socialiste*. Ori că dacă știu, le întorchează cu reacredință. Socialismul nu-i adică împotriva naționalismului nici a patriei. Dovadă chiar cele întâmplare astă vară la marele congres internațional ținut la Stuttgart, despre care am dat informațiuni în *»Tribuna«* și unde francezul Jaurès, una din podoabele socialismului, zisese: *»Nu voim să nimicim patria, ci s-o socializăm. Căci patria este visteria progresului omenirii, și ar fi rău de proletariat, dacă ar zdrobi acest prețios vas al culturii omenesci«*...

Socializarea aceasta mi-s'a părut că se inaugurează astă toamnă și în Arad, la o adunare socialistă, ținută în teatrul de vară, unde mi-s'a dat să asist la o scenă ce desigur nu s'a mai văzut în Ungaria: unguri și români vorbeau dela aceeaș tribună, *fiecare în limba sa și pentru conștiința sa*.

Toleranța aceasta și respectul pentru limba altuia este desigur, o socializare a patriei, este adevărata propagandă pentru drepturile omului și pentru iubirea de aproapele tău.

Iar nou nu este lucrul acesta. Chiar întemeietorii socialismului au avut, mai presus de toate, dragostea pentru națiunea lor.

Celebrul Marx la 1848 adresează germanilor un apel în interesul unității naționale și îndeamnă pe adepții săi să lupte alături cu burghezimea pentru gloria națională germană. Ba uitase de internaționalism până să fie chiar agresiv față de popoarele cari stau în calea mării naționale a germanilor: moravilor și slovacilor le contestă dreptul de a trăi ca neam și pleda cu o putere demnă de altă cauză mai bună pentru desființarea Boemiei, zicând că cehii sunt muribunzi și însuși țara lor *»poate ființa numai ca o parte a Germaniei«*, și el, revoluționarul, scrie cu vădită plăcere despre selbăticia cu care Windischgrätz a împrăștiat congresul dela Praga al slavilor.

Alt socialist mare, Engels, a salutată și el cu încântare întărirea *imperialismului* german, care strivise o mișcare republicană, și ori cât îi detesta pe junkări, aprobă lupta lor care a condus la — *unitatea națională!*

Cu cât socialiștii români vor progresa și vor ajunge să numere între ei propagatori mai culți și să dea o atenție mai intensă *științii de carte*, »arma noastră cea mai puternică« dupăcum spunea un alt orator în ședința de Duminecă a congresului socialist, cu atât mai mult se va da o atențiune mai mare — naționalismului și se vor convinge și socialiștii români, cum suntem convinși noi, aderenții partidului național,

că și cele mai largi reforme democratice și concesiuni pe terenul dreptului cetățenesc, numai atâta vreme au valoare și ne sunt folositoare, câtă vreme ne garantează ființa noastră etnică.

Pentru abonații noștri.

Rugăm pe toți abonații noștri să binevoiască a grăbi cu plata abonamentului pe anul 1908, iar cei cari sunt în restanță, să plătească neamănat, căci în caz contrar li-se sistează trimiterea ziarului.

Avem multe cheltuieli, abonații și prietenii să nu ne îngreuneze deci situația, ci fiecare român de inimă să caute a ușora soarta ziaristicii române, plătind regulat.

Din România.

Primele proiecte ce se vor lua în discuție de către Corpurile Legiuitoare după vacanțele de Crăciun vor fi Casa rurală și monopolul cârcimelor la sate.

După acestea va urma bugetul pe anul viitor.

M. S. Regele a binevoit a dispune ca în cursul zilelor de Crăciun să se distribuie ajutoare la săracii din Capitală, din Iași și din Craiova în valoare de 40.000 lei.

Aceste ajutoare consistă din bani, lemne și îmbrăcăminte.

Donațiune. I. P. S. Sa Mitropolitul Partenie al Moldovei a donat biblioteca sa facultății de teologie.

Această bibliotecă numărând aproape 10.000 volume, este una din cele mai prețioase din țară și valoarea ei reală se urcă la aproape 200.000 lei.

Se numără printre ele câteva cărți vechi, cari nu mai există nicăiri în lume și a căror valoare nu se poate aprecia.

Biblioteca I. P. S. Sale este rezultatul unei munci și a unor sacrificii mari în timp de peste 40 ani.

I. P. S. Sa posedă și o splendidă galerie de tablouri cu subiect religios.

Roma și Bucureștii. Din însărcinarea guvernului său, dl N. Fleva, ministrul României la Roma a vizitat pe primarul Romei, anunțându-i trimiterea decorațiilor și darurilor făcute de România municipiului Romei, ca amintire pentru trimiterea lupoalcei de bronz la Bucureștii.

Ziarul »Vita« înregistrează cu vie satisfacție faptul, face un călduros elogiu lui Fleva și vorbește cu simpatie de România, anunțând că municipiul Romei va organiza o mare recepție cu foarte multe invitații, pentru ziua când Fleva, cu tot personalul legațiunii României, se vor duce la Capitoliu să prezinte pergamentul și de corațiunile.

Conferința dlui N. Iorga la Liga Culturală. Sâmbătă dl Iorga și-a ținut a treia conferință la Liga Culturală, vorbind despre Istoricul armatei Române. Informațiile cele mai depărtate asupra organizării armatei în Moldova le avem dintr-o traducere în românește a Psaltirei în Maramurăș, iar în Muntenia prin organizarea Făgărașului. Cele mai vechi cuvinte ostășești sunt: pârălab, călăraș, etc., iar sub numele de voinici se înțelege întreaga oaste în Muntenia. După ce arată în mod dezvoltat primele începuturi de organizare, trece la analiza cărții lui Bălcescu de care spune că a fost făcută într'un timp când trebuia exagerate multe, pentru că n'avea nici un popor pe acea vreme și nu era în ideile timpului. Prima armată permanentă ar fi cei 600 de călări a lui Dan ne-

potul lui Mircea. Vorbește apoi de bătălia dela Varna, în legătură cu istoria poporului nostru, în care Vlad Dracul, domnul de pe atunci al Munteniei ni-se înfățișează ca foarte iscusit și conducător al împrejurărilor.

Una din caracteristicile armatei românești de pe acele vremuri era și gălăgia, pe care Vavrain cel care a scris istoria războiului din 1445, o înmează cu o deosebită atenție. Apoi Vlad Dracul avea o întreagă flotilă de vre-o 40—50 de luntre în felul șicelor căzăcești, pe lângă două tunuri de cireș. Trecând la descrierea armatei din Moldova o găsește cu totul superioară, aci eră instituția vitejilor compusă din boeri, care aveau mult mai multă putere ca în țara românească. Descrie pe rând toate cetățile atât din Muntenia cât și din Moldova, vorbind cu o deosebită dragoste de Hotin. La urmă își încheie conferința cu descrierea steagurilor lui Ștefan-cel-Mare care se află la Atos. Conferința aceasta a fost caracterisată prin bogăția amănuntelor prezentate într-o formă atrăgătoare și plăcută. Ca și în celelalte dăți, sala plină, majoritate ofițeri, cari urmăresc cu un vădit interes aceste minunate conferințe ale savantului nostru istoric.

Acțiunea de scăpare a școalelor.

Pastorala

I. P. S. Sale Mitropolitului Ioan Mețianu, în favorul școalelor noastre.

Din prilejul serbărilor I. P. S. Sa Mitropolitul Ioan Mețianu, în pastorala ce a trimis-o credincioșilor lor, a făcut un apel în cuvinte foarte călduroase către popor, îndemnându-l la jertfă pentru școală. Reproducem partea aceasta din pastorală:

...De aici și provine, iubitorilor, că toate lucrurile mari, bune și folositoare, izvoresc numai din dragostea creștinească. Din asemenea dragoste se zidesc bisericile, școlile, mănăstirile, spitalele, azilele sau adăposturile de săraci, și altele. Din asemenea dragoste se înființează fondurile și fundațiunile, și altele asemenea așezăminte de binefacere, pentru omenime. De aceea și sfântul Apostol Pavel zice: »de a-și grăi în limbi îngerești, de a-și proroci și a-și ști toate tainele, de a și avea toată știința și toată credința, cât să mut și munții, de a-și împărți toată averea mea, și chiar de a și da și trupul meu să-l arză, dacă nu a-și avea dragoste, nu sunt nimica».

Din acestea veți înțelege, iubitorilor, puterea cea mare și fericitoare a dragostei creștinești, veți înțelege, că aceea este izvorul binelui și al fericirii noastre. De aceea, eu nu aflu destule cuvinte, prin cari să vă sfătuesc părințește a cultiva și voi tot mai mult aceea mare și frumoasă virtute a dragostei creștine, nu numai prin vorbe, ci și prin fapte, mai ales sprijinind și ajutând prin jertfe voastre cele două așezăminte sfinte, — biserica noastră națională și școala noastră confesională, izvoarele dragostei către Dumnezeu și deaproapele, singure ce ni-au rămas dela fericirii noștri părinți de mai scumpă moștenire părintească.

Este nu numai o sfântă datorință, dar și cel mai mare interes al nostru a face aceasta. Căci biserica ne-a păstrat ceea ce avem mai scump, legea limbii și datinele strămoșești, ea ne-a ocrotit contra multor cercări grele în decursul timpurilor furtunoase, conducându-ne la limanul mântuirii, și din cea mai depărtată vechime ea a fost școala noastră, care ne-a produs pe bărbații noștri cei luminați, cari au lucrat la înaintarea noastră.

Cea mai binevenită ocaziune de a ne arăta și prin jertfe dragostea noastră către biserică și către fiica ei, școala noastră confesională, ni-o oferă noua lege școlară, articolul 27 din anul acest, care, între altele, dispune și urcarea lefilor învățătorilor confesionali, conform împrejurărilor, în măsură mai mare ca în trecut, cerând și dela noi

jertfe mai mari, dacă dorim a susține înși-ne școalele noastre confesionale. De aceea, când conducătorii voștri bisericești vor cere dela voi asemenea jertfe, să nu le denegați și să nu vă scumpliți, căci ele au de scop înaintarea bisericii noastre celei vie, înaintarea noastră a tuturor, înaintarea familiei noastre celei mari, înaintarea neamului nostru în care și prin care trăim toți.

Deși noi românii suntem mai săraci ca alții, suntem însă mulți, și mai avem și noi un frumos număr de fruntași, avem și noi mai mulți proprietari, mai mari și mai mici, avem un număr mare de preoți și învățători, mai avem și un număr de demnitari bisericești și profesori, apoi dirigători mireni, avem un număr de avocați, medici, comercianți, meseriași și alții asemenea, cu stare mai bună, cari credem, că bucuros vor jertfi mai mult și mai ușor pe altarul bisericii și al școalei noastre, precum jertfesc și fruntașii altor popoare, convinși fiind, că numai prin asemenea jertfe vom putea ajunge și noi viitor mai bun și mai fericit.

De asemenea credem, că vor jertfi ușor și cei mai săraci partea lor, mai ales dacă va fi mai cumpătați în alte cheltuieli netrebnice, precum sunt: petrecerile costisitoare, beutura cea peste măsură și stricăcioasă, luxul sau plăcerea de a purta haine scumpe, și alte asemenea de cari se feresc toți oamenii cu bună socoteală, ca de alte rele.

Inscripțiile de pe școalele confesionale. Sub acest titlu »Unirea« dela Crăciun scrie:

»Spre lămurirea mai ales a fraților de dincolo, ținem să constatăm că alevea cu dno 29 August 1907 s'a dat din partea ordinariatului mitropolitan următoarea circulară: »In sensul §-lui 17 din art. de lege XXVII—1907 inscripție, care să exprime caracterul școalei, la școalele confesionale nu trebuie să se pună, dar dacă se pune, ea are să fie unguerească. Pentru plinirea dispoziției acesteia a legii este răspunzător senatul școlastic parohial și în rândul cel dintâiu președintele lui. Neplinirea ei este transgresiune și se pedepsește cu multea până la 500 coroane. Fiind vorba despre dispoziția unei legi sancționate, senatele noastre școlastice parohiale au să se plece și să de-lătare fără amânare inscripția cea românească de pe edificiile școalelor noastre, dar să se mărginească numai la atâta și în locul inscripției delaturate să nu aplice alta».

Ordinațiunea aceasta credem, că vor fi dat-o toate ordinariatele confesionale, și noi nu aflăm în ea nimic, ce ar fi păcătos din punct de vedere național, sau ce ar da dovezi de un hiperzel ciudat. Știrea lansată de »Kel. Értésítő«, că Excelența Sa Mitropolitul ar fi dispus, ca în locul inscripțiilor românești să se pună altele maghiare, e o pură născocire.

De altcum ordinariatul din Blaj a cunoscut foarte bine interpretarea autentică, pe care ministrul de culte a făcut o în discursul său, ținut cu prilejul pertractării paragrafului 17 în sensul căreia, pe lângă inscripția maghiară, se poate pune pe edificiile școlare și inscripție românească. Cum însă, pe cele mai multe edificii școlare de ale noastre, nu este nici o inscripție, și după ce numai inscripția românească nu e permisă nici de lege, nici de interpretarea dată acestui paragraf de dl ministru, — s'a preferit a se menține statură de acum, fără nici o inscripție.

Mai adaugăm, că dispoziția aceasta, nu numai că n'a stârnit agitație contra mitropolitului Mihály, ci din contră a pricinuit mulțumirea acestora, cari au cunoscut-o aflându-o de mai multumitoare, decât a altor superiorități școlare.

Maxime și cugetări.

Criticul care vrea să-și facă deplin datoria, trebuie să derive judecata sa din chiar opera de artă pe care o cercetează; el trebuie să-și silească de-a pândi cu urechea procesul de plămădire al operei de artă. Dar pentru asta, ce-i drept, trebuie urechi foarte fine.

(Friedrich Spielhagen).

TEMESVÁR, Józsefváros Hunyadi u. 18. ————— TEMESVÁR, Józsefváros Hunyadi u. 18.

GUTTMAN IZIDOR

prăvălie de haine pentru domni, copii și confecțiuni pentru dame, bluse etc.

recomandă on. public cel mai ieftin izvor de târguit, servicii prompt și servicii conștiincios.

Comandele după măsură se săvârșesc repede și după cea din urmă modă.

Recunoașterea partidului național.

Pentru pregătirea unei bănci independente, se știe, în urma stăruinței mai ales a kossuthiștilor, în cap cu Holló, s'a hotărât alegerea unei comisii speciale. Partidele din coaliție au și făcut deja candidările, după cum urmează:

Partidul kossuthist a candidat la 9 c. din parte-i 13 membri; tot atunci partidul constituțional a candidat din parte-i patru membri, iar partidul popular va candida 2 membri.

S'a hotărât deasemeni ca să se aleagă un membru din partidul naționalităților și altul dintre croați.

Probabil că încă în ședința de azi clubul naționalităților va designa și el din parte-i pe membrul care se va alege în această comisie.

Importanța acestui fapt consistă nu în aceea, că vom avea și noi un reprezentant într-o comisie a cărei lucrare va fi și așa de ochii patrioților, căci *banca independentă ungară și așa nu se va face*, chiar Apponyi este contra, ci dăm importanță acestei alegeri pentru că ea este o dovadă despre recunoașterea partidului naționalităților, ceea ce la început partidele din coaliție refuzaseră.

Iată cine au fost candidați din partea kossuthilor:

conte Batthyányi Tivadar, conte Bethlen István, Eitner Zsigmond, Eber Antal, Földes Béla, Gottárd Sándor, Hoitsy Pál, Holló L., Mérey Lajos, Nagy Dezső, Szemere Huba, conte Teleky și Ugron Gábor.

Din partea constituționalilor s'au candidat: Széll Kálmán, Szivák Imre, Bernat István și conte Desewffy Emil.

Congres socialist român.

— Dela trimisul nostru special. —

Arad, 10 Ianuarie 1908.

Două zile de arindul Sâmbătă și Duminică a ținut congresul socialiștilor români, într-o sală a Primăriei din Arad.

Dintre oaspeții așteptați din afară nu a sosit decât dl *Rakovski*, medicul expulsat din România, dl Ioan *Frimu*, secretarul partidului socialist din București și redactorul »României muncitoare« și d-șoara Elena *Creman* din București, o entusiastă propagatoare a mișcării feministe române. Deputatul *Grigorovici*, avisat înainte că poliția ungurească a interzis străinilor să poată vorbi în congres, nu a mai venit.

Congresul nu a fost prea numărös. La vre-o 70—80 de inși, delegați însă, de prin orașe mai ales, au reprezentat pe »milioanele de robi români« cum a zis unul dintre oratori. Țărani abea vor fi fost vre-o zece, ceilalți reprezentanți ai milioanele de români erau de prin atelierele din Budapesta, Blaj, Sibiu și incontestabil din atelierul tipografiei »Tribunei« care a dat contingentul cel mai mare.

Discuțiunile, mai ales în ziua întâie, s'au ținut la nivel destul de demn și principiar, a doua zi însă tonul a degenerat într'un limbaj de violențe ordinare.

În a doua zi s'a declarat războiul, nu guvernului, nu clasei stăpânitoare, nu oligarhilor ci *naționaliștilor*, »Tribunei«, partidului național român. Socialiștii noștri au crezut, că dacă ungurii înjură burghezimea lor, ei, ca români sunt dator să înjure burghezimea română.

Asta intră în moravurile socialiste. Acum stăm prin urmare așa, că în vreme ce cu »Népszava« și socialiștii unguri ne înțelegem bine și suntem în termini de prietenie, ai noștri sunt agresivi și provocători. Ei au polemizat apoi cu articolul nostru din numărul de Crăciun, pe care cei mai mulți nu l-au înțeles. Și fiindcă nu l-a înțeles au înjurat, combătându-ne de pildă ca tovarășul Mihuți: »Tribuna« vrea cu vorbe dulci să ne bolunzească». Aci, ca să nu dea dreptate »Tribunei« se lapadă de acuza că ei ar fi naționaliști, — *naționalizați*, cum am zis noi. Urmează alt orator, care iarăși spune că ei sunt mai naționaliști decât naționaliștii pentru că ei cuprind în programul lor soarta românilor de pretutindeni. Un galimathias întreg de idei, de contraziceri, în vorbe și fapte, aceasta este ce se desface pentru ascultător din vorbăria de două zile. Nimic clar, nimic precis, afară de cunoscutele formule socialiste, fără orice adaptare la nevoile, la aspirațiile noastre românești.

Oratorii vorbesc cu siguranță când reproduc cunoscutele clișee din »Népszava«, dibue însă în toate părțile de câte ori fac excursii în afară de domeniul catechismului socialist. Și de obicei atunci devin vulgari. Fiindcă nu înțeleg — înjură.

Este incontestabil fasa puerilă aceasta ce am văzut-o în aceste două zile. Socialiștii noștri sunt elevi, cari ar căpăta nota cea mai rea dela profesorii lor din Budapesta, ori de pe aiurea. Ei n'au știut să exploateze — căci ni se pare că de aceasta este vorba — nici ideea națională în semnul căreia au fost trimiși de patronii lor, să se organizeze. În chipul acesta, socialismul român, care în treacăt fie zis în Ungaria n'are vre un deosebit rost, va trebui să învețe înă mult și să se instruiască pentru că apoi... să revie la — matcă: la ideile programului național.

Raportul nostru este următorul:

Dl *Rozvan*, adv. salută în limba ungurească congresul în numele comitetului central din Budapesta. Spune cunoscutele și învechitele axiome ale socialismului, că nu lupta raselor, ci lupta claselor mișcă popoarele. În lupta națională stau față în față de o parte clasa burghezească a naționalităților și clasa de gentri ungurească. Pasagiul acesta a fost primit în tăcere și fără aprobări semnul cel mai bun, că asistenții nu consimt cu oratorul.

Ziarele românești au scris că congresul acesta va să zică o rupere a socialiștilor români de partidul unguresc din Budapesta, dar nu e așa. Proletarii unguri, români, sârbi etc. sunt solidari în fața exploataților de orice națiune.

Sute de muncitori au fost din România expulzați pentru socialism, deși erau români. Arată politica de asuprire a guvernului unguresc. Scopul socialismului e triumful definitiv al proletariatului.

Dl Sava Demian *Strengar* explică cuvintele dlui Rozvan pe românește.

Dl *Crețu*, un muncitor ardelean expulsat din România, spune că scopul luptei socialiste e desrobirea proletariatului. Suntem aici puțini, abia vre-o 70 de delegați, dar reprezentăm *pe toți robii români*. Am primit multe scrisori de aderențe. Sunt mulți proletari români mai ales în Arina, Petroșeni, dar nu s'organizați. Congresul e istoric, cum a spus un ziar naționalist (»Tribuna« N. Red.) căci au venit delegați din România și din Bucovina era să vie deputatul Grigorovici. Congresul acesta nu înseamnă cum s'a scris că ne am naționalizat, dar a trebuit să ne grupăm după limbă, căci nu înțelegem alte limbi.

Atacă guvernul României pentru că biciuiește milioanele de țărani.

Ar fi să înceapă acum rapoartele delegaților. Dar nu-și spune raportul decât unul singur, țărănul Teodor Hălmăgean din Semlac. Spune că

ei sunt foarte slabi, căci domnii tari îi exploatează la puste plătindu-le prețuri mici pentru munca lor. Cerem plată cinstită pentru munca noastră.

Dl *Osenkop* protestează împotriva felului acesta de a face referatul improvizat și după întregitorul președintelui.

Dl *Strengar* raportează despre mișcarea generală. Spune că are puțin de raportat dar că mișcarea a crescut mai ales dela venirea coaliției la putere. Multe adunări au fost oprite sub diferite pretexte. În decursul anului trecut s'a ținut o singură conferință în 15 Iulie la Lugoj, unde s'a discutat asupra presei. Redactorul Auerbach și-a dat demisia dela organul partidului, trecând în Budapesta. Se plânge că comitetul a scăzut, căci tovarășul Novac a fost nevoit să plece în America din cauza grelelor osânde ce i-s'au adus. Se plânge că în multe locuri tovarășii s'au descurajat din cauza perzecuțiilor și opreliștelor.

Delegatul secțiunii românești din Budapesta spune că în cele din urmă două luni au izbutit să adune 60 de muncitori români și să i organizeze. Sunt printre ei oameni cari erau pierduți și cari și-au uitat chiar limba.

Dl *Osenkop* critică aspru raportul general al dlui Strengar, spunând că a fost mai mult un folleton. Cere o schimbare în bine.

Dl *Epescu* (Arad) apără raportul și învinuiește centrul din Budapesta pentru că nu a lucrat.

Dl *Tereanu* aprobă pe dl Osenkop și învinuiește comitetul că n'a lucrat deajuns.

Dl *Crețu* vorbește lung și adesea obositor și incoherent. Spune că s'au făcut progrese. Dar ne trebuiesc elemente culte și conștiente pentru conducere. Afle naționaliștii că noi vom organiza pe țărani. Secțiunea românească e necesară, nu pentru că am fi naționaliști, dar pentru că să ne putem înțelege într'olaltă. Am fost calomniați. S'a spus de către »apostolii« poporului că vrem să împărțim pământurile și pentru aceea poporul s'a ferit de noi. Dar noi vrem să fim luminași și bine, bunăoară că jidovul Csizmadia Sándor, scriitorul socialist din Budapesta.

După prânz.

Duminică după amiază. Fără îndoială cea mai însemnată ședință a congresului a fost Duminică după amiază. S'a tratat adică chestia *sufragiului universal*, și s'a adus în discuție și chestia *legii școlare alui Apponyi*.

Oratorul socialist a atins și chestia legii volnice ale lui Apponyi. Nu s'a vorbit mult la acest punct, însă din cât s'a vorbit a apărut clar, *naționalizarea socialismului din Ungaria*. S'a accentuat adică nevoia de a ne păstra *limba noastră, cultura noastră națională*; s'a condamnat deciziunile aspre ale legii lui Apponyi: copilul român *românește* să vorbească, să învețe! Făcând oratorului comparație între limba noastră și cea ungurească a zis: *cu cât e mai frumoasă dulcea noastră limbă!...* Și socialiștii aceștia ziceau despre adunările de protestare contra legii lui Apponyi din primăvara trecută: *adunările noastre de astă-primăvară!...*

Iată câteva note despre decursul discuției asupra acestor puncte:

După ce vorbesc G. *Terean* și *Crețu*, președintele congresului Sava *Demian* dă cuvântul lui *Boldor*. Acesta combate guvernul: nu s'a ținut de promisiunea de a da poporului drepturile, cari i-se cuvin: Descrie mizeria poporului despoiat de drepturile elementare umane și zice: *unica scăpare, singura soluție a crizei, în care se svârcolește țara, e sufragiul universal*. Ei însă voiesc să dea dreptul numai celor ce știu *ungurește*. (Strigăte: Rușine! Jos cu Kossuth, Andrássy!) »D'apoi când plătești darea și când mergi la asentare te întreabă cineva că știi — ungurește?... (Strigăte: Ba zău nu!) Sau numai când te să-ți dea drepturi te întreabă stăpânitorii noștri că știi ungurește, iar când e să plătești dare nu? Face la urmă un apel: să se agite în favorul sufragiului universal.

Apoi, fără vre-o introducere, vorbește despre legea Apponyi: »Legea școlară ne-a adus numai rău. Vă puteți închipui cum îi va cădea tatălui român, când copilul îi va bodogăni pe *ungurește*. (O voce: Numai i-a stricat sufletul limba ungurească). *Și cu cât mai frumoasă e dulcea noastră limbă!...* (Așa-i).

Termină protestând contra legii Apponyi, care țintește la maghiarizarea copiilor noștri.

și la Londra, a fugit în America, dar s'a reîntors la Paris sub numele de prințul George Lahovari. La Berlin a furat un colier de perle în valoare de 40.000 mărci. A fost arestat apoi la Genua. A mai făcut isprăvi la Baden, Lucerna și a fugit iar în America, unde a furat bijuterii în valoare de 80.000 dolari. S'a întors iar în Europa, unde iar a fost prins cu pungăși. Dat în judecată a simulat nebunia și a fost închis în azilul de nebuni din Erzberge, de unde a fugit în 1903, la Innsbruck.

Aci a fost arestat, dar a izbutit să fugă. În ultimul timp trăia cu milionara Pauline Pollet.

S'au scris asupra lui Monolescu multe broșuri, între cari aceia a dlui Ernst Wulffen. În curând vor apare în românește memoriile acestui aventurier celebru.

— **Din Vingard** primim următoarele: În timpinarea din nrul 281 străcurându se o eroare de tipar Vă rog să binevoii a o îndrepta astfel: în loc de »căci am figurat ca trădător de neam« să se îndrepte: »căci n'am figurat ca trădător de neam«. Cu deosebită stimă: *Pompiliu Predovic*, paroh ort.

— **Isbucnirea Vezuului.** După doi ani de pauză craterul principal al Vezuului a reîntreat în activitate în ziua de 21 Decembrie st. n. aruncând cantități enorme de cenușe. Activitatea lui crește în mod îngrijitor.

Coloana de foc a atins înălțimea de 800 metri. De ieri s'a pornit lava din aceiaș parte din care a pornit și în 1872. Lava se îndreaptă asupra localității Otalana.

În același timp cade și o ușoară ploale de pietre.

— **Minele fatale dela Courrières.** Ne mai aducem aminte de teribila catastrofă din minele de cărbuni dela Courrières (Franța-de Nord), când în urma exploziei îngrozitoare a gazurilor, au murit în mine peste 1000 de muncitori. Acum se anunță din Paris că în multe părți mai ascunse a'e coridoarelor din fundul minelor arde un foc ascuns, tot momentului poate deveni fatal. Doi muncitori și un inginer erau în primejdie de viață, amenințați de gazuri. Se iau măsuri să se evite o nouă catastrofă.

— **Jos pălăria! Chapeau! Chapeau!** (Pălăria, pălăria!) strigătul acesta începe iarăș să se ridice în teatrele Franței. În ziua Crăciunului catolic el s'a ridicat în mai multe teatre din Paris cu o energie deosebită și cucoanele fură silite să cedeze punându-și pălăriile jos. În teatrul *Gémceir* s'a întâmplat o scenă amuzantă. Toate cucoanele puseseră la insistențele strigăte ale publicului pălăriile jos. Numai o cucoană din primele rânduri al stalului, cu o peană uriașe pe pălărie nu cedă. În cele din urmă se iscă o adevărată furtună și reprezentația fu întreruptă. În clipa asta însuși directorul, dl *Gémier* se ivi la rampă și o rugă pe cucoană să-și pună »admirabila pălărie« jos. »De hafrul meu« zise el cu o căutătură caldă și un gest semnificativ. Zimbând cucoana se lipsi de podoaba ei în aplauzele publicului și reprezentația putu fu reluată.

— **Tragedie pe mare.** Vaporul englez »Thomas W. Lamsos« a suferit naufragiu în apropierea insulelor Scilly lângă Anglia. Vaporul e aproape de țărnire dar din cauza valurilor teribile nu s'a putut apropia de loc. Au dat signalul de primejdie. De pe țărnire s'a auzit. A și trimis două luntre spre ajutor. Luntrele au găsit vaporul dar de loc nu s'au putut apropia de el. Conducătorul de vapoare a înnotat până la vapor, ca să-i stea căpitanului într'ajutor cu sfaturile lui. Iar cele două luntre fiind și ele amenințate cu moarte în valuri s'au văzut silite ca să se re'ntoarcă în port. Dimineața când au pornit să caute vaporul l'au găsit plutind pe apă întors cu fundul în sus. Toți oamenii au murit afară de un matroz pe care l'au scos jumătate mort din apă.

— **Mare vifor pe mare.** Căpitanul vaporului »Adriatic« dela Red Star line scrie din Plymouth (Anglia), că în drumul lor spre Europa au avut să îndure cel mai mare vifor ce l'a văzut în viața lui.

A doua zi cum a leșit cu vaporul din New-York i-a ajuns un vifor groznic. Valuri ca turnul înalte treceau peste vapor, care plutea numai ca o nucă pe valurile turbate. O luntre de pe vapor a rupt-o și pe un matroz l'a rănit grozav 38 de ceasuri a trebuit să sufere sub vremea grozavă. Vaporul a ajuns cu o întârziere de 16 ceasuri în port.

Și românii a avut șase călători pe vaporul acesta: frații Mureșian, Ioan Todea, Nicolae Popa și Toma Nicolae cu nevasta toți din comuna Lunca mare com. Bihorului.

— **Cine vrea să surprindă cu un frumos și plăcut cadcu de Anul-nou pe iubii săi,** să se adreseze cu încredere la juvaerghiul Weinberger Ferenc, Arad, Szabadságtér 20, (palatul Fischer Eliz). Fiind magazinul încărcat prețurile sunt reduse, marfa cea mai bună și serviciu prompt. Telefon 439.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu lubeste mirosul de viorele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuijeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Voitek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Haine de iarnă și de păr se pot văpsi foarte frumos, asemenea se pot curăți.** Afară de aceea tot felul de vestminte de preț, apoi haine de doliu, — toate se pot curăți sau văpsi din nou. Gulere și manșete se curățesc și fără clor. În fabrica de curățit alui Haltenberger Béla, Cașovia.

Dela clubul parlamentar.

— Prin telefon. —

Budapesta, 10 Ianuarie. Pe azi a fost convocat în ședința plenară clubul parlamentar al naționalităților. Dată fiind celece au precedat și situația în care se află clubul, ședința asta a fost așteptată cu deosebit interes. Intre alte chestii la ordinea zilei, este de remarcat o *propunere* și un *proiect* al dlui dr. *I. Suci*. Se știe anume, că încă la începutul toamnei, în darea sa de samă dela *Boroșineu* dr. Suci își legase mandatul de organizarea pentru care stăruia să se facă în partid. La începutul lunii Decembrie a pus chiar la dispoziția clubului mandatul său iar acum în urmă au apărut o mulțime de comunicate în presa maghiară privitoare la nemulțumirile ce ar fi între deputații români din cauză că dr. Mihali nu este capabil să conducă partidul, iar deputatul slovac dr. *Hodja* declarase că inacțiunea partidului este din cauză că »n'a vrut să conturbe »circulus« urile lui dr. V. Lucaci»...

Fapt cert este, că dr. Suci și-a dat demisia din club în urma nemulțumirilor pentru lipsa de organizare, lipsa de unitate de vederi și de disciplină și nici nu e dispus să mai stea în club și să ia răspunderea pentru situație decât dacă se rezolvă favorabil *propunerea* sa de azi, înaintată clubului.

În cele 12 puncte ale propunerii d-sa arată ce crede că este imperios și inomis necesar a se face în club, pentruca astfel viața partidului să nu tânghească, ci sub o conducere viguroasă și disciplină de model să fie capabil de lupte ce trebuie să poarte. Propune mai presus de toate o nouă constituire, alegându-se un prezident, doi vice-prezidenți și secretari cari pe d'oparte să poată rezolva agendele interne, pe de altă parte să întrețină legătura cu organele externe ale partidului; propune constituirea celor trei secții ale clubului (*după naționalitate!*) și îndatorirea ca fiecare să porceadă apoi la organizarea temeinică a propriului

partid. Arată ce trebuie a se face ca organizarea asta, decretată deja în Maiu 1905, să ia odată formă, nu să fie numai pe hârtie; pretinde jertfă: să se plătească sumele ce fiecare s'a legat să dea pentru susținerea clubului și necesitățile de partid; arată îndatoririle celor dela conducere și a singuraticilor membrii; propune alegerea unei comisii care să organizeze și să conducă din caz în caz campaniile de purtat în dietă, precum și măsuri de luat pentruca în jurul sufragiului universal să se facă o agitație cât mai intensivă și mai inteligentă (tipărirea, în trei limbi, a unei broșuri de propagandă, care să se răspândească în sute mii de exemplare, la fiecare naționalitate!)

A lucrat de asemeni un regulament pentru viața internă a clubului, tinzând spre o acțiune conștientă, intensivă și sub responsabilitate.

În timpul din urmă în viața clubului s'au întâmplat, într'adevăr, lucruri cari dacă s'ar repetă, ar devalva întreaga luptă. De pildă: Vaida, când cu afacerea de astă-vară, fusese desaprobat de doi colegi din club; sârbii s'au certat, în plină ședință, între dânșii; unul dintre membrii clubului eră să facă o declarație gravă, nu de mult, care ar fi angajat demnitatea întregului club, ba chiar a neamului întreg, fără ca prealabil să se fi desbătut toate și să știe toți ceea ce face unul ori altul. Prin presă de asemeni s'au publicat comunicate proprii a produce nedumeriri.

Așa știm: există dorința de a se sana toate scăderile, în timpul cel mai scurt. Și asta nu numai pentruca altfel dr. Suci nu mai stă în partid, ci pentruca toți sunt convinși că trebuie o reculegere pe toată linia, pentruca astfel clubul să poată duce marea luptă pentru sufragiul universal.

Despre desbaterile și hotărârile clubului se va da, probabil, un comunicat.

Din Bihor.

Dată ne este plăcerea, de o vreme încoaci, ca în istoria comitatului Bihor cea cu paginile negre pentru noi până acum, să încreștăm pagina mai luminoasă de oare și care nădejde, atât pe terenul social-cultural, cât și pe cel politic.

Drumul în spre mai bine pe terenul social-cultural ni-l'a despăcat și arătat despărțământul Asociațiunii, iar temelia unei viei politice cu un rost oare-care, ni-a țintuit-o alegerile pentru comitat, alcătuindu-se pe aceasta temelia clubul românilor din comitat, care și-a afirmat dreptul de trăinicie acum la congregațiunea ținută în 30—31 Decembrie, când întrunindu-se la sfat membrii români, s'au constituit în club după toate formele, alegând președinte pe: N. Zigre, vice-președinte dr. Cor. Papp, secretar-ref. dr. Aurel Lazar și de notar pe Iosif Tărău.

În acest sfat s'a preconizat apoi în linii generale scopul, pentru ajungerea cărula s'a înființat clubul anume: Cerem o administrație corectă, dreaptă, promptă, față de toți locuitorii comitatului. Cerem și pretindem, ca elementul român să fie respectat după suilete în proporțiunea numerică, cerem respectarea limbei românești înainte de toate, de toți și la toate ocaziunile.

Că clubul acesta își are rostul, și că în viitor e chemat a dovedi acest rost, este evident din faptul că deja și din partea străinilor este luat în socotință de atare club, de care trebuie să se țină samă. Iată bunăoară, ce scrie »Nagyváradí Napló« organul 67-istilor, sub titlul separat de »a román nemzetiségiek a forumon«: O momentuoasă întâmplare avem de înregistrat, românii naționaliști s'au afirmat, părăsind pasivitatea. Încă cu bună dimineață au sosit în corpore, dar rol separat deocamdată n'au dorit să aibă. După amezai însă prin graiul lui dr. A. Lazar cu ocazul alegerii unui asesor la sedria orfanală

DIRECȚIUNEA DE CREDIT ȘI ECONOMII SOC.
PE ACȚIUNI IN PUJ, escrie

CONCURS.

pentru ocuparea postului de contabil și a postului de cassar.

Postul de contabil e dotat cu un salariu anual fix de 1400 coroane și tantiemele statutare.

Reflectanții la acest post să dovedească, că sunt absolvenți de școalele comerciale și în rugărea scrisă cu mâna proprie să să amintească și aceia, că ce limbi străine posedă depețentul.

Cei cu praxă vor fi preferiți.

Postul de cassar e dotat cu un salariu anual fix de 600 cor. și tantiemele statutare. Cassarul e dator a depune o cauciune de 1000 coroane.

Alegerile pentru ambele posturi să vor face pe un an de zile provizor, când apoi va decide direcțiunea asupra definitivării.

Concursele sunt a să înaintă până la 20 Ianuarie a. c. la subscrisa direcțiune.

Atât postul de contabil, cât și cel de cassar sunt a să ocupa în termen de 15 zile dela alegere.

Puj, la 2 Ianuarie 1906.

Direcțiunea.

Se caută

2—3 **acuisitori** (agenți ambulanți), cari pot afla aplicare la *agentura principală din Arad de asigurare »Transilvania«*, pe lângă emolumente convenabile. Reflectanții să-și nainteze ofertul până la 15 crt. n.

Iun. Hepp Gyula

LIPPA.

Recomandă asortimentul lui de **diferite pieluri**, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.

IRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

Droagerie nouă.

Oszkár Dubiniewicz

Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 8

Recomandă: Toffelul de articlii pentru curarea vitelor, îngrijirea bolnavilor și economia casnică.

Esente de rum și licor, pudre pentru față, săpunuri, parfumuri, rum, cognac, teă în pachete și cantități după plac.

Aparate și ace pentru braudare fardere.

Plate de lemn formulate pentru lucrări Tareó, Kerbschnitt și așa zise de ardere.

Droagerie nouă.

Pictură fără profesor.

Dacă voiți să studiați singuri pictura, cereți broșura dlui Andronie Țăranu. (Botoșani România.) Prețul 3 coroane expediat prin mandat poștal. Broșura se trimite imediat și francată.

Cântarea înaltă sufletul!

GEORGE DIMA: Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măestru al muzicii au apărut la:

H. Z EIDNER în Brașov. Catalog gratuit!

În aceeași librărie este un sortiment bogat în cărți literare românești, de unctenții pentru scris și desen, deposit de hârtie, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

.. .. Cel mai ieftin izvor
de cumpărare pentru Crăciun.

Prăvălie nouă.

Fischer Mór

ARAD, piața Andrássy 20.
(Palatul Fischer Eliz.)

Bogat asortiment de cele mai nouă și bune calități de **porcelan, sticle, lampe, rame, argint de china și aplacca** obiecte de valoare și **facături**, precum și articole .. de lux. ..

TRUSOURI pentru **MIRESE**.

Obiecte ocazionale, cadouri de Crăciun și Anul-nou. Mare magazin de pânze de oleiu.

Rame de chipuri se fac frumos și repede.

Tablouri de oleiu originale.

Cadouri de Crăciun.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din izvoarele de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea spelgazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai sporic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mănăcirile și becurile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99-57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

... .. produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZENSAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Teleten interurban 18.

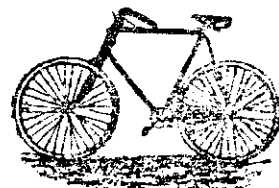

NEMECSEK VINCZE Szeged

Valéria-tér (palatul dr. Goldschmiedt)

Au **biciclete** cele mai bine sosit fabricate.

Mă rog a-mi visita depositul, este izvorul cel mai bun de cumpărat în părțile constitutive și **gumi**, email luciu și nielatură cu preț moderat, **mașini de cusut SNER** și mașini pentru măiestri. În atelierul meu mechanic fac tot felul de articli de bransă aceasta și anume: **puști**, mașini grăitoare, mașini de brodat, utensilii artistice pentru ingineri și medici, lucruri de arthopedie și de tehnica electrică, telegrafuri de casă și orice fel de transformări.

Se pot cere și solviri în rate.

Se caută

Un Grădinar

care se pricepe la grădinăria legumelor și a florilor. La început ca încercare va primi 75 cor. plată lunară. Dacă el îmi va conveni fi voiu ridica plata și îl voiu aplica în mod definitiv.

Sunt preferiți cei-ce știu vorbi și scrie românește. Starea civilă, căsătorit sau necăsătorit, nu impoartă, numai să fie inteligent, harnic și fără cusururi sau viții, atunci el va găsi un viitor sigur la mine.

Adresa:

Nagy Gábor, Nagy-Kágya.